МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ
Факультет «Дизайн середовища»
Кафедра «Дизайн тканин та одягу»

Альона КОНОПЛЕНКО

МАТЕРІАЛЬНО КОНСТРУКТИВНИЙ АСПЕКТ ІНКЛЮЗИВНОЇ МОДИ

Кваліфікаційна робота на здобуття СВО «Магістр»
ОПП «Концептуальний дизайн в індустрії моди»
зі спеціальності 022 Дизайн

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.
_____Конопленко А.Л.

Науковий керівник: Лагода Оксана Миколаївна
доктор мистецтвознавства, професор

Харків 2025

АНОТАЦІЯ

Конопленко А.Л. «Матеріально конструктивний аспект інклюзивної моди» – кваліфікаційна робота на здобуття СВО «Магістр» зі спеціальності 022 Дизайн за ОПП «Концептуальний дизайн в індустрії моди».

Роботу присвячено розгляду важливої на сьогодні теми – психологічний стан та його ідентифікація в дизайні костюма у контексті інклюзивної моди. **Метою** проєкту є створення колекції одягу, яка візуалізує ментальні та психологічні стани людини, трансформуючи їх у художній образ через інноваційні матеріали, складну форму та символіку застібок і текстур.

Об'єкт дослідження: інклюзивний дизайн одягу як засіб художнього вираження ментальних станів людини.

Предмет дослідження: закономірності впливу ментальних станів людини на формування дизайнерських концепцій, конструктивно-технологічних рішень та принципів проєктування інклюзивного дизайну.

У роботі здійснено історично-культурологічний аналіз, спрямований на вивчення особливостей формування підходів до ментальної інклюзії в моді. Проведено аналіз візуальних, наукових та практичних джерел для визначення принципів відображення різних ментальних станів у сучасному дизайні костюму. Досліджено особливості інтерпретації психоемоційних станів у формотворчих, конструктивних і декоративних рішеннях в творчості окремих дизайнерів і брендів.

Наукова новизна роботи полягає у розробці концептуально нового підходу з точки зору дизайну, який враховує конкретні ментальні стани людини та їхній вплив на форми, конструкцію, підбір тканин і матеріалів, на фурнітуру, зокрема, застібки. Дослідження розкриває можливості інтеграції психоемоційних потреб у дизайн-процес і демонструє нові способи поєднання естетики, комфорту та інклюзивності в одязі, що може бути як естетично привабливим і комфортним, так і модним.

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає у можливості застосування розроблених інклюзивних підходів у сучасній індустрії моди при створенні одягу, який сприяє психоемоційному комфорту людини, підтримує ментальне благополуччя та відображає інклюзивні підходи у дизайні.

Структура роботи складається з пояснювальну записку, що містить вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел, ілюстративні додатки, презентації проєкту, графічно-експозиційної частини та розробки експериментальної моделі одягу в матеріалі.

Ключові слова: інклюзивність, психічні розлади, адаптивний одяг, трансформація стану, турбота через моду, психоемоційний комфорт, терапевтичні кольори.

ABSTRACT

Konoplenko A.L. "Material and constructive aspect of inclusive fashion" - qualification work for obtaining the SVO "Master" in the specialty 022 Design of the OPP "Conceptual design in the fashion industry".

The work is devoted to the consideration of an important topic today - the psychological state and its identification in the design of a costume in the context of inclusive fashion. The goal of the project is to create a clothing collection that visualizes the mental and psychological states of a person, transforming them into an artistic image through innovative materials, complex form and symbolism of fasteners and textures.

Object of research: inclusive clothing design as a means of artistic expression of human mental states.

Subject of research: patterns of the influence of human mental states on the formation of design concepts, constructive and technological solutions and principles of designing inclusive design.

The work has carried out a cultural and historical analysis aimed at studying the features of the formation of approaches to mental inclusion in fashion. An analysis of visual, scientific and practical sources has been carried out to determine the principles of reflecting various mental states in modern clothing design. The features of the interpretation of psycho-emotional states in the form-making, constructive and decorative solutions of individual designers have been studied.

The scientific novelty of the work lies in the development of a conceptually new approach from the point of view of design, which takes into account specific mental states of a person and their impact on the structure, fabrics and fasteners. The study reveals the possibilities of integrating psycho-emotional needs into the design process and demonstrates new ways of combining aesthetics, comfort and inclusivity.

The practical significance of the results obtained lies in the possibility of applying the developed principles in the modern fashion industry to create clothing that promotes psycho-emotional comfort, supports mental well-being and reflects inclusive approaches in design

Structure: the work has: an explanatory note containing an introduction, three sections, conclusions, a list of sources used, illustrative appendices, presentations of the project, a graphic and expositional part and the development of an experimental clothing model

Keywords: inclusivity, mental disorders, adaptive clothing, transformation of state, care through fashion, psycho-emotional comfort, therapeutic colors.

ЗМІСТ

ВСТУП..... 7

РОЗДІЛ 1. ІСТОРИКО-КУЛЬТОРОЛОГІЧНИЙ КОНТЕКСТ ДОСЛІДЖЕННЯ..... 9

1.1. Вплив соціуму на ставлення до людей з інвалідністю та зародження інклюзивного дизайну…….. 9

1.2. Розвиток інклюзивного дизайну в одязі та його особливості…… 12

1.3. Ментальні та психологічні розлади та їх прояви в одязі…… 16

Висновки до першого розділу……... 19

РОЗДІЛ 2. ІНКЛЮЗИВНИЙ ДИЗАЙН В СУЧАСНОМУ ДИЗАЙНІ КОСТЮМ..... 21

2.1. Аналіз робіт-аналогів дизайнерів……..... 21

2.1. Аналіз тенденцій моди на 2025-2026 рік…….. 24

Висновки до другого розділу..... 28

РОЗДІЛ 3. АВТОРСЬКА ПРОЄКТНА ПРОПОЗИЦІЯ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕННЯ..... 30

3.1. Мудборд..... 30

3.2. Концепція авторської проєктної розробки..... 31

3.3. Художньо-графічна розробка моделей колекції……..... 32

3.4. Технічна документація та процес виготовлення експериментальної моделі……. 38

3.5. Фото готових виробів..... 42

Висновки до третього розділу..... 45

Висновки..... 46

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ..... 47

ІЛЬСТРАТИВНІ ДОДАТКИ..... 51
Додаток А..... 51
Додаток Б..... 52

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В сучасному суспільстві дедалі частіше порушуються теми ментального здоров’я, однак, стигматизація людей з психологічними розладами залишається поширеною. Мовчання, замовчування та приховування внутрішніх станів формують простір виключення, де «нормальність» нав’язується як єдино прийнятна форма існування. У цьому контексті мода, як візуально-комунікаційний інструмент, здатна відкривати нові мови сприйняття – через форму, матеріал і образ.

Проєкт звертається до проблеми ментальної інклюзії, тобто прийняття психічного різноманіття як повноцінної частини соціального та культурного ландшафту. Це не лише соціально важлива тема, а й художній виклик – як транслювати внутрішні стани через матерію, як створити одяг, що не приховує, а говорить. Колекція досліджує ментальну інклюзію як нову форму присутності в моді. У центрі уваги – вразливість, фрагментація, тривога, прихована напруга, потреба в підтримці. Робота з деконструктивною формою, трансформованими силуетами, прозорими та щільними тканинами, застібками як метафоричними акцентами направлена на те, щоб виявити, що зазвичай залишається «всередині». Тема охоплює не лише емоційні стани, а й особисту та колективну психологічну тілесність.

Мета: метою проєкту є створення колекції одягу, яка візуалізує ментальні та психологічні стани людини, трансформуючи їх у художній образ через інноваційні матеріали, складну форму та символіку застібок і текстур.

Досягнення мети передбачає вирішення наступних завдань дослідження:

1. Зібрати і систематизувати джерела за темою роботи.
2. Виявити, як дизайнери досягають максимальної доступності в одязі за рахунок форми і фурнітури.

3. Проаналізувати роботи-аналоги провідних дизайнерів з теми, а також тенденції моди на наступний 2026 рік.

4. Сформулювати авторську концепцію проєкту, за якою розробити модельний ряд і виготовити експериментальну модель.

Об’єкт дослідження: інклюзивний дизайн одягу як засіб художнього вираження ментальних станів людини.

Предмет дослідження: закономірності впливу ментальних станів людини на формування дизайнерських концепцій, конструктивно-технологічних рішень та принципів проєктування інклюзивного одягу.

Практичне значення результатів роботи полягає у можливості їх використання в процесі проєктування колекцій інклюзивного одягу, що базуються на концептуальному підході. А також у можливості застосування отриманих результатів у навчальному процесі для опанування дисциплін, пов’язаних з дизайном та індустрією моди.

Структуру кваліфікаційної роботи складають: пояснювальна записка, що містить вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел, додатки; графічно-експозиційна частина, яка ілюструє отримані результати і хід виконання проєкту; презентація проєкту і експериментальна модель одягу, виконана в матеріалі в натуральний розмір.

РОЗДІЛ 1.
ІСТОРИКО-КУЛЬТОРОЛОГІЧНИЙ КОНТЕКСТ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Вплив соціуму на ставлення до людей з інвалідністю та зародження інклюзивного дизайну

«Людина з інвалідністю» – так правильно говорити сьогодні про людину з обмеженими можливостями, за якою закріплено низку соціальних стереотипів, що заважають їй бути повноцінним членом суспільства. Існує велика кількість моделей «інвалідності», наприклад: медична, соціальна, економічна, реабілітаційна інвалідність та ін. І саме «соціальна інвалідність» – це саме та, що спростовує міфи про людей з інвалідністю. Зокрема, про те, що вони не можуть вільно пересуватися по місту, створювати сім'ю, працювати і навіть можуть бути небезпечними для оточуючих. Саме тому була створена соціальна модель людьми з інвалідністю, задля супротиву медичній та тому впливу, який вона завдала на їхнє життя. Тут говориться не лише про фізичні вади, а й про ментальні проблеми, які також можуть створювати бар'єр між людьми та «нормальним» життям [1].

Проте, К.О. Кольченко, Л.Ю. Байда, Я.В. Грибальський, В.О. Азін наголошують на тому, що соціальна модель не спростовує медичну та той факт, що таким людям потрібне лікування і особливий догляд, але це ніяк не повинно впливати на їхнє соціальне життя та ставлення до них. Але при цьому частина суспільства завжди буде впливати на поведінкові реакції таких людей, адже це про ще один пласт населення, який не вміє керувати своїми емоціями та з соціальною відповідальністю ставитися до інших [1].

Перш ніж говорити про дизайн, важливо розкрити значення слова інклюзія. Так, А.Є. Тамм у своїй роботі «Понятійний апарат Державного управління інклюзивною освітою» зазначає, що термін інклюзія (англ. inclusion) походить з англійської мови і означає включення або долучення,

однак не має повного прямого відповідника в українській мові. У науковому контексті інклюзію розглядають як процес визнання та врахування різноманітних потреб всіх учасників освітнього середовища, що передбачає їх активну участь у навчання, культурному та соціальному житті. Інклюзія спрямована, таким чином, на подолання бар'єрів та досягнення рівноправної участі людей з різними видами інвалідності [2].

Інклюзивний дизайн одягу – це британський термін, що означає «одяг для всіх». Його функціонал та дизайн дозволяє забезпечувати потреби не лише людей з інвалідністю, а й з ментальними порушеннями, літніх людей, вагітних, що переживають певні незручності. Історія виникнення цього дизайну починається у XX столітті після того, як в США, Японії та Європі почався активний рух під назвою «Без бар'єрів». Він був спрямований на те, щоб полегшити життя людей, які цього потребують та усунути фізичні перешкоди для них. Після цього пішла хвиля боротьби проти приниження та дискримінації таких людей і забезпечення їх законних прав у суспільстві. Як результат, дизайн-проєктування стало більш орієнтуватися на потреби та особливості таких груп людей. Дизайнери почали створювати спеціальні корсети, матеріали, пристрої, що, наприклад, допомагають одягати шкарпетки або реагувати на рух та дії. Це все полегшило життя людей з обмеженими можливостями та почало змінювати ставлення до них [3].

За словами В.А. Булатова, інклюзивний дизайн – це не просто нова професія чи стиль, це новаторський підхід до проєктування, який полегшує життя суспільству. Його розвиток відбувався не одномоментно. Формування інклюзивного дизайну – це довгий процес, що має кілька етапів: передумови виникнення (період до 1950-х рр.), рання концепція інклюзивного дизайну (становлення у 1950-1970-ті рр.), активний розвиток (1980-1990-ті рр.), застосування і поширення (від 2000 р. і до сьогодні). Перший етап можна охарактеризувати як період передумови, під час якого формувалась основа майбутнього інклюзивного дизайну. Перші згадки про колісні пристрої

датуються ще V ст. до н.е., оскільки в Китаї та Греції знайшли відповідні артефакти. До них належать написи на скелях, зображення на кістяних пластинах (Дод. А, рис. 1). Такі колісні пристрої не мали чіткого призначення на початку. Їх використовували, як для перевезення людей, так і для перевезення вантажів. Упродовж кількох століть вони не мали розмежування. І лише в 525 р. до н.е. з'явилися стільці з коліщатами, на яких перевозили лише людей (Дод. А, рис. 2). Так, з часом майстри розвивали колісний транспорт, удосконалюючи його на кожному етапі (Дод. А, рис. 3), [4].

Другий етап характеризується прагненням людей зробити дизайн доступним і зручним для всіх, незалежно від фізичних можливостей. До прикладу, на початку 1950-х рр. у США почалися активні спроби полегшити пересування людей з обмеженими можливостями, які користувалися кріслом колісним або милицями. У цей період у міському просторі почали впроваджувати зрізані бордюри – т. зв. тротуарні пандуси [4].

Третій етап розвитку інклюзивного дизайну охоплює 1980–1990-ті роки, коли активно формується рух за доступність до середовища людей з інвалідністю, що спрямований на усунення фізичних та соціальних бар'єрів для них. І саме у цей період американський архітектор Рональд Мейс (Ronald Mace) сформулював сім принципів універсального дизайну, які стали фундаментом для його подальшого розвитку, зокрема, у сфері інклюзивного одягу. Серед них наступні:

- Інклюзивність – основа кожного дизайнерського рішення;
- Гнучкість – оптимальне використання середовища;
- Доступність та рівність простору для всіх користувачів;
- Терпимість до помилок;
- Інтуїтивність та простота у застосуванні;
- Інформативність, що не залежить від сенсорних можливостей людини;
- Комфортність, що передбачає мінімальні фізичні зусилля під час користування продуктом.

Саме в цей період – у 1994 р. американський соціолог Джеймс Коулман вперше використав термін «інклюзивний дизайн». Четвертий етап розпочався в 2000 і триває дотепер. Його особливість визначилась швидким розвитком інклюзивного дизайну у багатьох країнах світу. Це стало можливим завдяки Конвенції про права людей з інвалідністю, яку прийняла міжнародна Асамблея ООН 13 грудня 2006 року [4].

Проте, інвалідність виникає через взаємодію людей із фізичними, розумовими, сенсорними чи психічними порушеннями та обмеженням у навколишньому середовищі. Для підтримки інтеграції таких людей в соціум потрібні не лише пандуси, підйомники та засоби пересування, але й спеціальний адаптивний одяг і взуття. «Адаптивний одяг» – це спеціально розроблений одяг для людей з обмеженою рухливістю, літніх осіб, людей з психічними порушеннями тощо. Такий одяг полегшує процеси одягання та роздягання. Втім, важливо враховувати не лише функціональні особливості адаптивного вбрання, але й естетичні. Адже для таких людей необхідний, насамперед, психологічний комфорт, що зумовлений не тільки фізичним і психологічним станом, але і зовнішнім виглядом [5].

1.2. Розвиток інклюзивного дизайну в одязі та його особливості

Принципи проєктування адаптивного одягу направлені на те, щоб бути незалежним для тих, хто цього потребує. Вироби повинні бути в першу чергу функціональними, універсальними та відповідати модним тенденціям [6].

Першою дівчиною, що у 1998 році відкрила шлях у світ моди для інклюзивних моделей була паралімпійська рекордсменка Еймі Маллінз. Вона взяла участь у показі колекції от кутюр дизайнера Александра Маккуїна. Еймі була у дерев’яних чоботах з майстерним різьбленням у стилі Людовіка XIV (Дод. Б, рис. 4). Наступний, хто акцентував увагу на такій особливості та інклюзії в моді, був Джон Гальяно. Він випустив на подіум карлика разом з високою моделлю. Дефіле дизайнера в цілому було побудоване на контрастах,

тому дуже опосередковано стосувалось безпосередньо інклюзивного дизайну. Проте, адаптивний одяг почав набирати популярності та ставав все більш необхідним для людей з інвалідністю. Таким чином, модні бренди почали створювати одяг спеціально для людей на візках або для людей з поганим зором [6].

Наступним і не менш важливим у проєктуванні адаптивного – інклюзивного одягу стало розширення діапазону його розмірної сітки. Бренди, які визнали важливість расового різноманіття, тілесної та ментальної інклюзивності та репрезентації людей з інвалідністю, формували у такий спосіб майбутнє модної індустрії. Традиційний образ худорлявої, високої та з класичними рисами обличчя моделі поступово відходив у минуле. На зміну такому стереотипу поширювався рух боді позитиву, який підтримує прийняття різних типів тіл та зовнішності, як серед чоловіків, так і серед жінок. Індустрія моди почала усвідомлювати і приймати естетику різноманітних типів тіло будови моделей. Цей процес, зокрема, допоміг поліпшити дизайн одягу серед моделей плюс-сайз [7].

Наприклад, французький бренд одягу Ester Manas змінив уявлення про моду, оскільки почав створювати одяг, що не відповідає традиційним стандартам. Обтягуючі топи, спідниці та сукні від нього вирізняються великою кількістю драпірувань, глибоких вирізів на стегнах та продуманою системою зав’язок. Дизайнер використовує регульовану шнурівку та трансформовану оборку, що здатна підлаштовуватися під різні типи тіло будови. Концепція бренду базується на прагненні створювати стильний та комфортний одяг для жінок не залежно від параметрів фігури. У центрі уваги – образ сильної, самодостатньої, багатогранної особистості, яка не підкоряється нав’язаним канонам краси (Дод. Б, рис. 5), [7].

Наразі, не менш важливим фактором інклюзивного одягу є його універсальність. Спеціальний адаптаційний одяг має відповідати вимогам сучасного функціонального одягу: забезпечувати комфорт у використанні,

приховувати особливості фігури, не сковувати рухи та дозволяти непомітне розміщення медичних або допоміжних елементів. На думку Супрун Н.П., найкращим в цьому є спортивний одяг. Штани на резинці забезпечують комфорт за рахунок своєї конструкції. Але важливо враховувати посадку та довжину, що часто має індивідуальні показники [8].

В цілому, інклюзивний дизайн має три види форми:

- Конструктивну – пов’язану з раціональним використанням властивостей матеріалів і конструкцій для забезпечення потрібних функцій.
- Естетичну – спрямовану на формування виразного художнього образу.
- Утилітарно-функціональну – визначену практичним призначенням виробу та особливостями його використання людиною [9].

Формування продукту та просторового середовища в інклюзивному дизайні визначається геометричними ознаками форми, які розкриваються через пропорції та конфігурацію в трьох вимірах. Перше загальне враження залежить від загального силуету, характеру контурів та відчуття об’ємності. У випадку з одягом В.А. Булатов наголошує на тому, що важливо враховувати основні типи силуетів: трапецієподібний, прямий, Х-подібний, кулеподібний, овальний, та їхні поверхневі характеристики для того, щоб забезпечити як виразність образу, так і комфорт використання (Дод. Б, рис. 6).

Також у процесі створення адаптивного одягу важливо враховувати такі параметри, як вага виробу, масштаб форми та її членування, оскільки саме вони впливають на художню виразність. Форма та конструкція одягу напряму пов’язані з матеріалом, який визначає його зовнішній вигляд та сприйняття. Тому, вкрай важливо у роботі дизайнера створювати естетично привабливі та виразні поверхні одягу, які гармонійно поєднуватимуть конструктивну основу за принципами інклюзивного дизайну [9].

Як було вище вказано, основною вимогою адаптивного одягу є комфорт під час носіння. На його рівень за словами Н.П. Супрун, М.А. Мархай

впливають три ключові аспекти: тепловий, тактильний та психофізіологічний комфорт [10]. Тепловий комфорт визначається здатністю використаних для виготовлення одягу матеріалів підтримувати оптимальний тепловий баланс організму людини. У теплому середовищі одяг повинен добре відводити тепло та вологу, а в холодному – забезпечувати гарну теплоізоляцію, особливо при низькій рухливості. Тактильний комфорт пов'язаний з відчуттями під час контакту тканини зі шкірою. На нього впливають гладкість і м'якість поверхні матеріалів, рівень тертя, еластичність матеріалу, а також якість швів і відсутність жорстких згинів [10].

Для людей з підвищеною чутливістю шкіри важливий також вибір тканини для спідньої білизни. Адже окрім фізичних відчуттів, значення має психологічний комфорт. Одяг повинен бути естетично привабливим, відповідати тенденціям моди, підкреслювати індивідуальність людини та підходити до будь яких життєвих ситуацій. Це допомагає уникати психологічного дискомфорту та підвищує впевненість у собі [10].

Особливе значення для адаптивного одягу має вибір кольору або кольорових поєднань. Було з'ясовано, що люди з високим рівнем тривожності частіше обирають в одязі приглушені, тьмяні кольори. Такий вибір пояснюється уникненням яскравих відтінків, оскільки їхній стимулюючий ефект може посилювати відчуття тривоги. Люди з ПТСР, наприклад, надають перевагу зеленому та синьому кольорам. Це свідчить про те, що вплив кольору на емоційний стан може варіюватися не лише від характеристик самих кольорів, а й від психічних особливостей людини [11].

Проаналізовані матеріали дослідження показали, що синій колір має виражений заспокійливий ефект і здатний знижувати стрес. Пацієнти, які знаходились в синій кімнаті, частіше повідомляли про спокійні, приємні та врівноважені емоції, а також про покращення концентрації медитативного стану та здатності до роздумів [12]. З цих причин дизайнери дуже ретельно аналізують і підбирають кольори матеріалів, узгоджують їх з клієнтами.

1.3. Ментальні та психологічні розлади та їх прояви в одязі

На початку своєї праці А.А. Гучаєвський підкреслює, що неможливо розглядати поняття психічних розладів і захворювань без визначення терміна «психічне здоров'я». Його розуміють як стан внутрішнього благополуччя, за якого відсутні патологічні психічні прояви, а поведінка та діяльність людини відповідають вимогам навколишнього середовища. Це відносно стабільний стан організму особистості, який дає змогу людині свідомо діяти, враховуючи власні фізичні та психічні можливості, а також природні та соціальні умови, і, таким чином, задовольняти свої індивідуальні потреби [13]. Отже, визначення терміну «Психічне здоров'я» є фундаментальним для розуміння природи психічних розладів і захворювань Воно передбачає стан внутрішнього благополуччя, відсутність патологічних психічних проявів і здатність людини адекватно регулювати власну поведінку та діяльність відповідно до умов навколишньої реальності [13].

Таким чином, Л.В. Спицька наголошує на тому, що вивчення проблеми психічних розладів особистості (ПРО) є надзвичайно важливою. Адже суспільні зміни дедалі частіше супроводжуються кризами та інформаційним навантаженням. Пандемія та велика кількість збройних конфліктів сприяли формуванню масштабного нервово-психічного напруження. Вимушена ізоляція викликала зміни емоційного стану людей, внутрішню нестабільність та підвищила їх тривожність. Аналіз наукових досліджень, присвячених психічним розладам, їхнім причинам, показує, що ПРО є станами, у яких патологічні зміни у психіці виникають під впливом біологічних, соціальних або психологічних чинників. У психіатрії виділяють десять основних типів розладів, згрупованих у три категорії [14]. До першої категорії належать ексцентричні розлади (параноїдальний, шизоїдний, шизотиповий), до другої – емоційно нестійкі (антисоціальний, прикордонний (імпульсивний), істеричний, нарцисичний), а третя – об'єднує тривожні розлади особистості (уникаючий, залежний, ананкастний) [14].

Проаналізувавши вище сказане виходить, що психологічні розлади - це патологічні стани, які супроводжуються порушеннями мислення, емоційних процесів і поведінки, що не відповідають нормам певного культурного середовища. Їх умовно поділяють на дві великі групи: психотичні та невротичні. Прояви таких розладів можуть бути різними - від короткочасних і незначних до тривалих і тяжких форм. Подібні стани здатні погіршувати якість життя людини, впливаючи на її соціальні контакти, здатність до самореалізації, виконання повсякденних обов'язків [15].

Основні психічні розлади:

- Невротичні – це група психічних порушень, що виникають як реакція на стресові ситуації та проявляються різноманітними симптомами, зокрема тривогою, депресивними станами тощо. Спектр таких розладів є широким та охоплює такі прояви:
  - Посттравматичний стресовий розлад (ПТСР). Він виникає у людей, які пережили травмуючі події, наприклад, бойові дії, напади, втрату близьких. Його основними симптомами є відчуття страху, нав'язливі думки та сильні емоційні реакції [16].
  - Депресія: часто супроводжує процес переживання горя. Саме воно є емоційним станом, пов'язаним із втратою. Під час війни втрати можуть бути особливо тяжкими: близькі люди, домівки, бізнес, звичний спосіб життя. А також втрата сенсів, прогнозованого майбутнього, часу та планів [16].
- Психосоматичні розлади. Це фізичні порушення, що мають психоемоційне походження. До них належать проблеми серцево-судинної та дихальної систем, біль, м'язові спазми тощо [16].
- Розлад адаптації. Цей стан формується під впливом інтенсивних стремових подій. Людина може відчувати безпорадність, страх, підвищену тривожність, постійне напруження та погіршення загального психофізіологічного стану [16].

- Неврози. Це група психогенних, функціональних психічних розладів, що мають тенденції до тривалого або хвилеподібного перебігу. Клінічно вони проявляються астенічними синдромами, нав'язливими думками та станами, а також істеричними реакціями, при цьому здатність адекватно сприймати реальність і усвідомлювати власний стан зберігається [16].

Виявивши основні психічні розлади, можна сказати, що вони всі між собою пов'язані, а симптоми мають схожі характеристики і поведінкові прояви. ПТСР є основою подальших психічних розладів. Це тривала за часом реакція організму на стрес, що проявляється комплексом психічних порушень: депресія, тривожність. Основні психосоматичні прояви ПТСР характеризуються низкою симптомів:

1. Невизначене, розмите відчуття тривоги;
2. Стан повторного проживання психотравматичної ситуації;
3. Гострий психологічний дискомфорт у ситуаціях, що нагадують або асоціюються з первинною травмою;
4. Емоційне притуплення;
5. Психомоторне напруження та збудження [17].

Поняття «тривожність» нерідко ототожнюють зі страхом. Цей термін також описує емоційний стан, пов'язаний із неприємними переживаннями – негативними думками, внутрішнім напруженням і відчуттям неспокою. З огляду фізіології тривожність проявляється активацією нервової системи та зазвичай супроводжується реакціями на уявну загрозу [17].

Депресія – це емоційний розлад, який проявляється зниженням настрою та загальним пригніченням, а також супроводжується зменшенням активності людини. Депресивні розлади, зазвичай, проявляються втратою інтересу до життя, нездатністю відчувати задоволення, зниження енергії, труднощами з концентрацією та порушенням соціального та професійного функціонування. Можливі також надмірне почуття провини, суїцидальні думки, тривожність [18].

Висновки до першого розділу

У першому розділі проаналізовано наукову та фахову літературу за темою кваліфікаційної роботи. Виявлено, що формування, становлення та розвиток інклюзивного дизайну відбувалися поетапно. Охарактеризовано кожен з етапів і окреслено особливості інклюзивного дизайну на кожному з них. Здійснено аналіз таких понять і категорій як: інклюзивний дизайн, універсальний дизайн, адаптивний одяг.

Результати аналізу джерел дозволяють говорити, що інклюзивний дизайн є надзвичайно важливим у роботі багатьох дизайнерів. Він набуває особливої актуальності в контексті проєктування особливих форм, функцій, колірного вирішення. Адже багато людей мають, як фізичні, так і психічні вади. І останніх стає все більше, оскільки на це впливають реалії життя, зокрема, ведення бойових дій і втрата близьких. Тому, одяг повинен бути не лише гарний та естетично привабливий, але й функціональний, комфортний, приємний на дотик. Це допомагає зменшувати стрес, тривожність та полегшувати внутрішній психічний стан.

Охарактеризовано термін «психічне здоров'я», описано стани, які визначають його порушення та вказують, зокрема, на розлади ментального здоров'я. Показано, що формує відхилення в ментальному здоров'ї людини і що може впливати на позитивні зміни такого впливу.

Виявлено, що особливе значення в інклюзивному дизайні надається кольору та кольоровим сполученням, текстурі матеріалів, які в індустрії моди повинні також відповідати тенденціям моди в цілому. Встановлено, що люди з психічними розладами мають підвищену тривожність та внутрішню нестабільність, і саме завдяки одягу, його кольоровому вирішенню, можуть полегшити світ стан. Або хоча б підтримувати за рахунок комфортного, функціонального та естетично привабливого одягу.

РОЗДІЛ 2.
ІНКЛЮЗИВНИЙ ДИЗАЙН В СУЧАСНОМУ ДИЗАЙНІ КОСТЮМА

2.1. Аналіз робіт-аналогів дизайнерів

Таблиця 1. Дизайнери, бренди та їх адаптивний одяг.

Аналіз бренду	Фото
Український **бренд одягу MAKI**. Засновник – дизайнер Макар Ципан. Це бренд одягу, що прагне зробити одяг доступним для кожного. Функція та адаптивність – це перші коди, які розглядає дизайнер у виготовленні одягу. Він думає в першу чергу про застібки та те, як людина зможе це застібнути якщо в неї немає руки або ноги. Макар вважає, що одяг повинен бути з функцією, але вона повинна бути «зашита» в дизайн. Наразі в Україні багато людей з травмами і це не лише про фізичні, а й про моральні. Тому одяг не повинен обтяжувати та створювати бар'єр для вільного пересування. І для цього Макар Ципан розробив колекцію одягу, що максимально закриває усі потреби людини, і це не лише про фізичні вади. Це і різноманітні петлі, застібки-блискавки, резинки, які можна легко зняти або послабити [19].	

Juliya Kros – український бренд одягу, засновницею якого є Юлія Перекрьостова. Дизайнерка вважає, що одяг із функцією це про зручність та необхідність у сучасному світі. Тому ця колекція присвячена саме такому одягу. Моделі розроблені з урахуванням всіх фізичних та моральних вад. Адже не завжди інклюзія проявляється зовнішньо, вона буде і внутрішня, що теж потребує прояву в одязі. Ця колекція включає в себе штани, що мають застібки, які допомагають самостійно одягатися. А також блейзери що мають ґудзики і застібки-блискавки, які можуть трансформувати одяг [20].	
Lady Di atelier – український бренд одягу, який допомагає людям з інвалідністю не лише у задоволенні базових потреб, а й у працевлаштуванні. Місія Lady Di atelier – популяризувати ідеї інклюзії та толерантності серед широкої аудиторії, використовуючи моду як головний засіб вираження. Люди з інвалідністю створюють картини, які бренд переносить на хустки. З їх продажу автор отримує відсоток [21].	

Rebirth Garments (одяг для відродження) – не бінарний філіппінський бренд, який акцентує свою увагу на квір-, транс гендерних людей з інвалідністю будь-якого віку та розміру. Їхня ідентичність охоплює квір-, гендерно некомфортну особистість, видимі і невидимі інвалідності або розлади – психологічні, ментальні, фізичні, інтелектуальні. Бренд підтримує ідею радикальної видимості – руху, що відстоює права на їхні тіла, за допомогою яскравих кольорів, пишних тканин та інноваційних дизайнів, підкреслюючи ті особливості, що суспільство уникає [22].	
IZ Adaptive бренд одягу, заснований в 2009 році. Його концепція полягає в створенні одягу для людей з обмеженими можливостями. Засновниця Іззі Каміллері, помітила проблему дуже малої кількості одягу для людей з інвалідністю. Вона почала вивчати цю проблему та створила бренд, який вважався революціонером у виготовленні адаптивного одягу. Адже він був не лише функціональним, а й модним. Дизайнерка створила перші «Штани безшовної спинки», які зменшують ризик створення пролежнів, що дуже шкідливо для здоров'я [23].	

2.1. Аналіз тенденцій моди на 2025-2026 рік

Мода завжди відображає дух часу, а тренди показують настрої суспільства: прагнення свободи, легкості, сексуальності, ностальгії або сміливого самовираження. Кожен сезон формує свій слоник символів", де одяг стає не лише способом одягнутись, а й засобом передати важливі меседжі [24].

Прозорість. У моді завжди існували коди спокуси, і прозорість лишається одним із найпопулярніших способів їх передати. Вона водночас відкриває й приховує, створюючи відчуття загадковості. Її ера популярності почалась ще в 60-х роках під керівництвом Ів Сен-Лорана. На сьогоднішній день цікавість до цього тренду лише зростає. Дизайнери поєднують органзу з пір'ям або з міцними тканинами, створюючи нові і цікаві текстури та образи (таб.2.2), [24].

Драпірування. На показі дизайнери активно використовували драпірування, використовуючи плісировані тканини та органзу, яку нашаровували. Сукні, спідниці, блузи все це було драпіроване та доповнювало образ. Переважали легкі тканини та сміливі поєднання, що створювали загадковість (таб.2.2), [25].

Переосмислений романтизм. 2026 – рік переосмислення та переорієнтації. Це адаптивний період до екології та змін. Переосмислений романтизм – це не нова епоха, а трансформація старої до сучасних трендів. Він передбачає бунтівних принцес або богемних бандиток (таб.2.2), [26].

Натуральні тканини та екологічність. Акцент на натуральність та екологію породжує використання в одязі: льон, бавовну, вовну. Вони приємні на дотик, не мають синтетичних домішок за рахунок чого не викликають алергію або дратівливість (таб.2.2), [26].

Комір стійка. Найпомітніший тренд ще з минулого сезону - це високий комір, який плавно переходить в 2026 рік. Показали свої варіації - від замші до шкіри та щільної бавовни. Комір-стійка доволі універсальний - елегантний

ввечері, практичний вдень. Він точно стане ключовим елементом гардеробу (таб. 2.2), [27].

Експерти Fashion Color Trend Report відзначають, що основна палітра кольорів - це гнучкість і сміливі поєднання. Вона об’єднує мінімалізм з контрастом, ностальгічні ретро кольори та сучасні. Фаворитами - є м’які пастельні, блакитні та м’ятні кольори. Але не варто забувати і про яскраві та темні акценти (таб. 2.2), [28].

Таблиця 2. Тенденції моди на 2025-2026 рік.

Тенденція	Приклад у колекціях дизайнерів
Прозорість	Amelina Nazarelli
Драпірування	Roberto Cavalli Alaïa

Переосмислений романтизм	Alberta Feretti Chanel
Натуральні тканини та екологічність	TG Botanical
Високий комір	Victoria Beckham Balenciaga

Кольорова палітра	
Блакитний	Amelina Tonia
Коричневий	The Coat Cover

Висновки до другого розділу

У другому розділі проаналізовано діяльність дизайнерів і брендів, які створюють одяг з різними проявами інклюзивності. Виявлено, що основними аспектами дизайну для них є функціональність та адаптивність одягу, який повинен мати доступні та зручні застібки, з'ємні елементи, шнурівки та магніти, щоб легко можна було трансформувати одяг під потреби конкретної людини.

Проаналізовано тенденції в моді на 2026 рік. Встановлено, що основними серед них залишаються екологічність та натуральність тканин, які дизайнери використовують для виготовлення одягу. Ця тенденція максимально підходить також для інклюзивного, адаптивного одягу, що забезпечує його тактильний комфорт. Окрім того, популярність на екологічний одяг зростає і набирає все більшої популярності, що свідчить про соціальну свідомість і відповідальність, як дизайнерів, так і споживачів.

Виявлено, що прозорість, як ще один важливий тренд наступного сезону, теж підходить для інклюзивного вбрання. Так, органза, багатошаровість та поєднання різних структур додають кожному образу шарму та загадковості, допомагають створювати об'ємний одяг, що здатний візуально приховувати певні фізичні вади.

Встановлено, що серед тенденцій щодо основних кольорів у сезонах 2026 року актуальними будуть блакитний, коричневий та пастельні відтінки в самих різноманітних колірних поєднаннях. Ці кольори у попередньому розділі були позначені як кольори, що впливають на нормалізацію психічного та емоційного стану людини. Отже, сами вони можуть бути використані як базові кольори для розробки інклюзивного, адаптивного одягу.

РОЗДІЛ 3.
АВТОРСЬКА ПРОЄКТНА ПРОПОЗИЦІЯ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕННЯ

3.1. Мудборд

3.2. Концепція авторської проєктної розробки

Проєкт – це спроба осмислити ментальні й психологічні стани не як розлади, а як інші мови, інші способи бути. У цій колекції основною темою є ментальна інклюзія та перетворення невидимих переживань на матеріальну форму, яку можна побачити, відчути, прожити. Через тканину, силует, текстуру дати голос емоційній фрагментації, тривожності, крихкості, потребі в захисті, ізоляції чи прийнятті.

Це не колекція про хворобу – це про реальність, яку ми часто ховаємо під маскою «нормальності». Кожен образ втілює стан: розщепленість, напругу, притлумлення, але й трансформацію, шлях до прийняття. Форми змінні, фрагментарні, плавні. Вони змінюються так, як змінюється наша психіка. Одяг розширюється, стискається, відкриває шви або ховає тіло – залежно від внутрішнього стану.

Використовуються натуральні тканини, як основна складова колекції. Додаткові матеріали, що створюють нові текстури та поєднання: органза, костюмна тканина. Вони виступають як декоративне доповнення та майже не торкаються тіла. Вони стають метафорами: крихкість структури (прозорі елементи) – як вразливість психіки, натуральні волокна – як символ терапії, текстурна напруга – як внутрішній конфлікт. Кольорова палітра – тілесні та світлі відтінки, а коричневі й блакитні акценти, працюють як емоційні сигнали або сліди напруги.

Основний асортимент колекції MENTA – це штани, що легко регулюються на талії, за рахунок того, що мають резинку і зав’язки. Ще один вид штанів, має магнітну застібку, що дозволяє легко знімати та одягати їх. Ще є спідниці та сукні, які мають приховану резинку і шнурівку. Це допомагає регулювати прилягання на талії, щоб зменшити напругу людини в моменті та зменшити ризик паніки. Також є верхній одяг зі з’ємним капюшоном або додатковими застібками, що дозволяють змінювати не лише зовнішній одяг, а й його функціонал.

3.3. Художньо-графічна розробка моделей колекції

Колекція MENTA складається з семи моделей. Психічні розлади є основним джерелом натхнення як матеріально конструктивний аспект інклюзивного дизайну. У колекції переважає поєднання пастельного і коричневого кольорів, з додаванням акцентного кольору, що має заспокійливий ефект – блакитний.

На основі вибраних джерел було створено фор-ескізи (рис. 3.4-3.7), художні ескіз (рис. 3.8) та технічні рисунки (рис. 3.9-3.15). Та було визначено моделі для виконання практичної частини роботи.

Рис. 3.4.

Рис. 3.5.

Рис. 3.6.

Рис. 3.7.

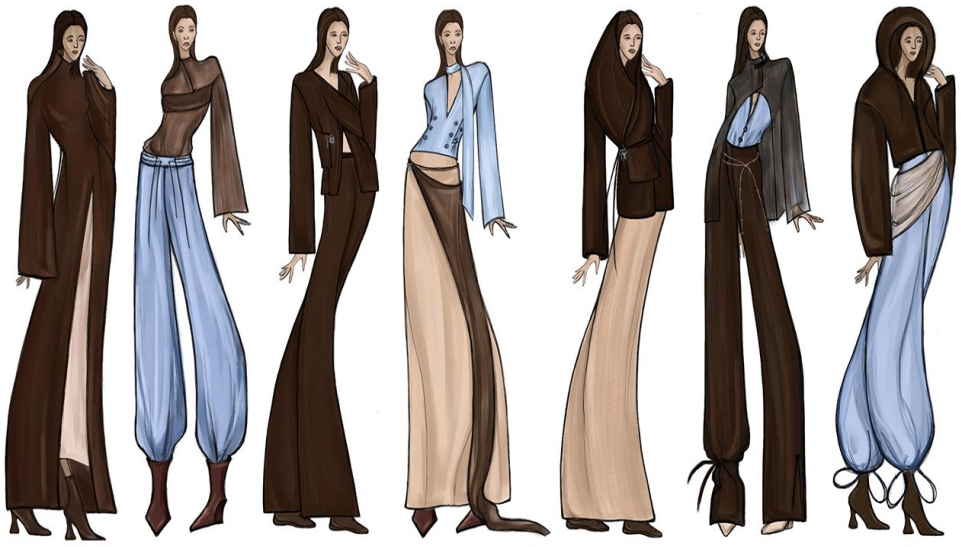

Рис. 3.8.

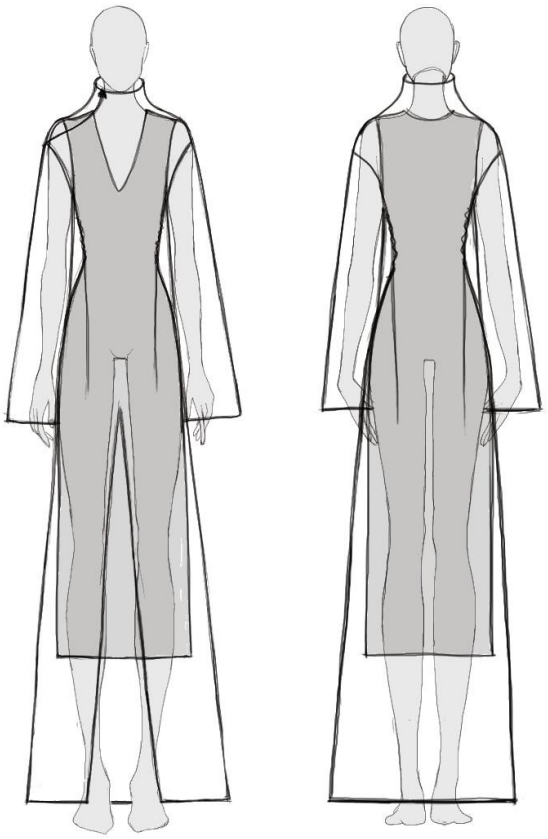

Рис. 3.9. Модель 1

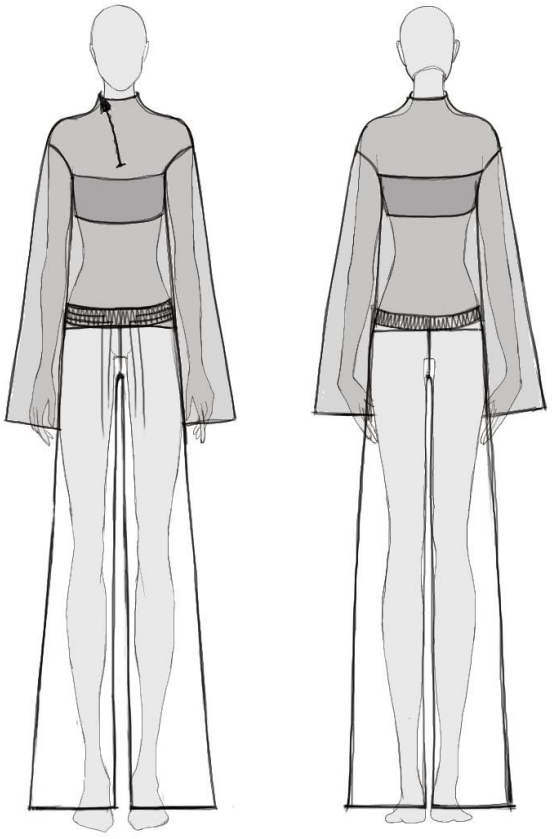

Рис. 3.10. Модель 2

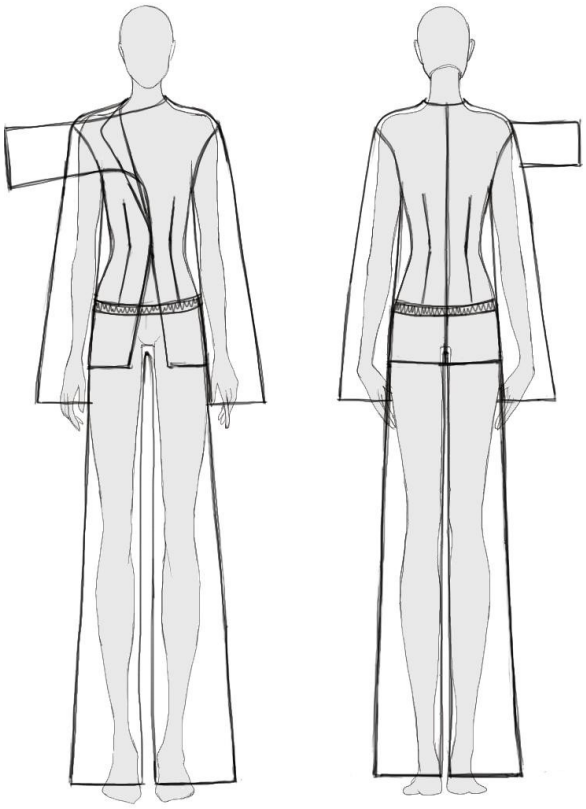

Рис. 3.11. Модель 3

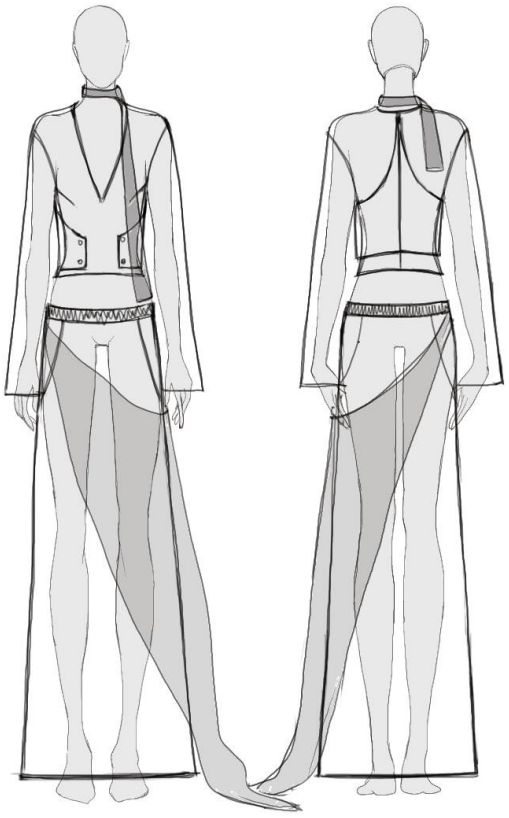

Рис. 3.12. Модель 4

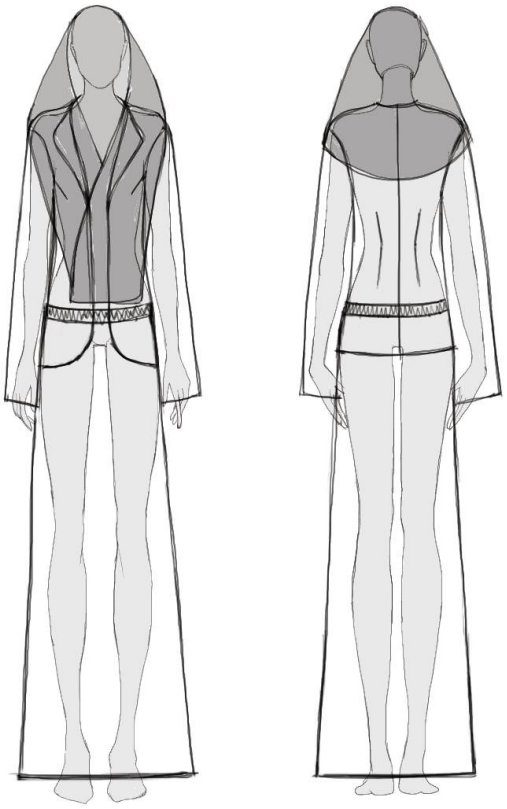

Рис. 3.13. Модель 5

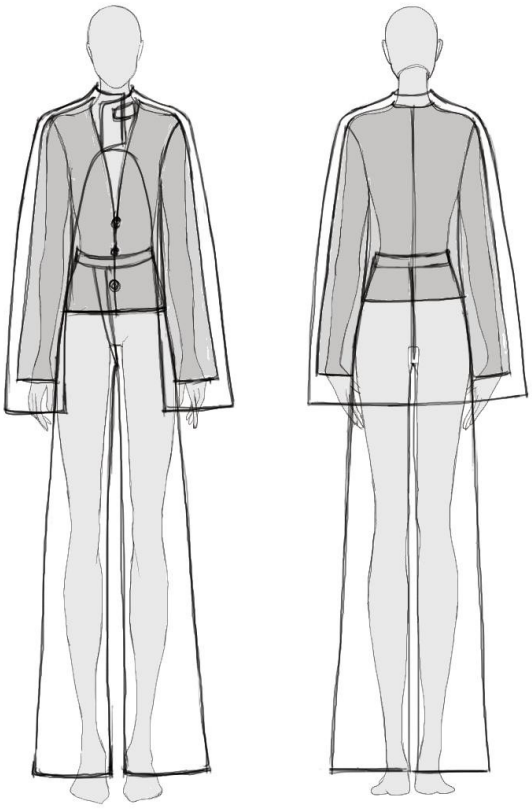

Рис. 3.14. Модель 6

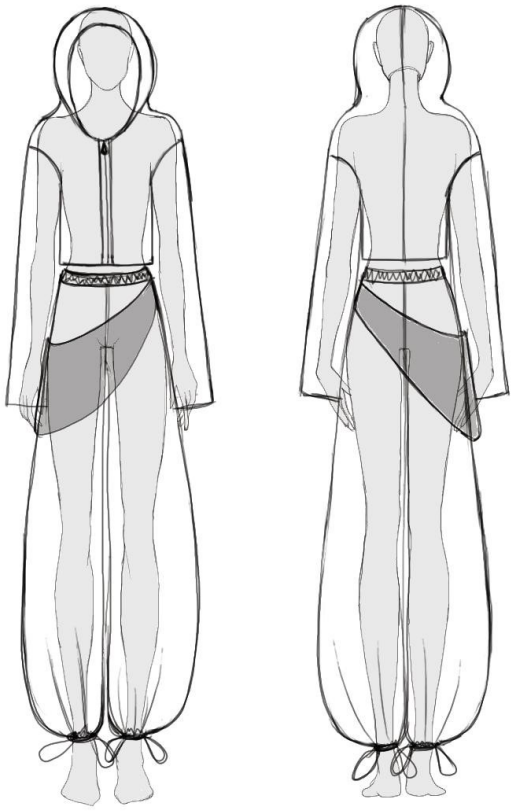

Рис. 3.15. Модель 7

3.4. Технічна документація та процес виготовлення експериментальної моделі

Для виготовлення в матеріалі було обрано моделі 3, 4, 5. Модель 3 представлена у вигляді штанів на резинці, та приталеного піджака з асиметричним подовженим коміром. Цей комір дозволяє змінювати образ за рахунок додаткових тривожних брошок. Модель 4 складається зі спідниці максі на резинці, блузи з V-подібним вирізом та магнітними вставками на талії, що допомагають регулювати прилягання, та додатковий шлейф, який кріпиться на бедрах тривожною брошкою. Модель 5 представлена у вигляді спідниці максі на резинці, піджака прямого крою та додаткового прямокутного елемента, який можна одягати на голову, кріпити на талії або бедрах також тривожною брошкою. Всі моделі моделювалися на манекені. Фото процесу представлені у таблиці 3. Основна тканина - бавовна, коричневого кольору, також льон бежевого та блакитного кольору. Підкладка -

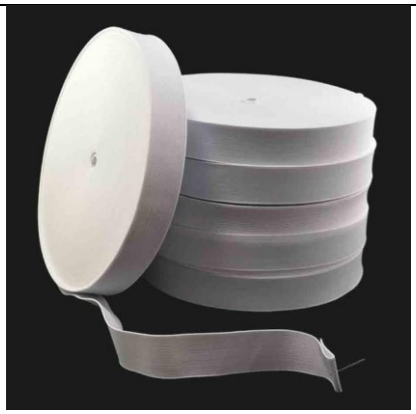
батист бежевого кольору, і як додаткова тканина - шифон. Фото вибору тканини і фурнітури представлені в таблиці 4.

Таблиця 3. Процес виготовлення

№	Процес	Фото
	Модель 3	
1.	Моделювання піджака	
2.	Примірка в матеріалі	
	Модель 4	
3.	Моделювання блузи	

5.	Моделювання додаткових елементів блузи	
Модель 5		
6.	Моделювання піджака	
7.	Моделювання додаткового елементу	

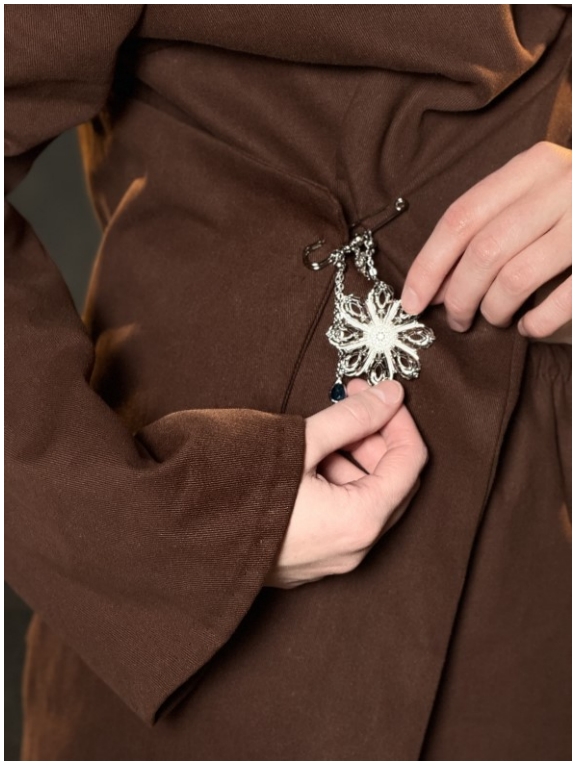
Таблиця 4. Фото вибору тканини і фурнітури

№	Опис	Фото
1.	Підбір льону та бавовни	
2.	Підбір додаткового матеріалу	
3.	Резинка для спідниці і штанів	
4.	Фурнітура для брошки	

3.5 Фото готових виробів

Модель 3

Модель 3

Модель 4

Модель 4

Модель 5

Модель 5

Висновки до третього розділу

У третьому розділі представлено тематичний мудборд, який слугував основою для образно-стилістичного, формально-естетичного та кольорово-фактурного рішення при розробці авторської колекції одягу.

На підставі результатів дослідження, викладених у першому та другому розділах, було сформульовано авторську концепцію проєктної розробки тематичної колекції інклюзивного одягу, яка сприяє вирішенню відповідних завдань та відображає актуальність тематики проведеного дослідження.

Керуючись тематичним мудбордом і сформульованою авторською концепцією проєктної розробки розроблено технічні та художні ескізи моделей колекції та представлено фриз колекції.

У розділі також показано основні етапи виготовлення 3 моделей одягу з авторської колекції та підбір матеріалів, для їх виготовлення.

У процесі роботи було розроблено речі, що в проєкті доповнені унікальними брошками і конструкцією окремих елементів кожного образу, здатних змінюватися, трансформуючи запропоновані силуетні форми.

В результаті проведеної роботи було проведено фотосесію моделей у виготовлених виробах. Фотографії готових виробів з колекції демонструють, що тематика дослідження та авторська концепція проєкту колекції реалізовані.

ВИСНОВКИ

У межах проєкту було здійснено дослідження феномена ментальної інклюзії в моді та визначено, яким чином дизайн одягу може реагувати на потреби людей з різними ментальними станами. Аналіз теоретичних джерел, наукових досліджень, робіт-аналогів брендів і дизайнерів, відомих у світі кейсів і сучасних підходів до інклюзивного дизайну показав, що мода задовольняє не лише естетичні та візуальні потреби, але є інструментом підтримки, прийняття та психологічної безпеки сучасників.

У межах дослідження було здійснено аналіз творчих робіт брендів, діяльність яких перетинається з тематикою інклюзивного, адаптивного та психологічно орієнтованого дизайну. Встановлено, що, хоча безпосередня ментальна інклюзія, як окремий напрям, перебуває ще на стадії формування, провідні світові бренди вже впроваджують підходи, що спрямовані на підтримку психологічного комфорту, зниження сенсорного навантаження, екологічність та емоційну стабільність. Їхній досвід є важливою основою для формування принципів, закладених у розробленому проєкті.

У ході досліджень виявлено основні принципи щодо інклюзивного одягу, зокрема: зручність, натуральність, наявність простих застібок та додаткових елементів, що здатні трансформуватися за потреби. На їх основі було розроблено ряд моделей, які демонструють ці аспекти. Вони забезпечують розуміння як різні ментальні стани – тривожність, депресія, ПТСР, потреба у контролі, – можуть бути відображені через функціональні та візуальні елементи одягу.

Запропоновані ескізи, розроблені за авторською концепцією, демонструють можливість інтеграції адаптивних та психологічно орієнтованих рішень у сучасний фешн дизайн без втрати естетичності та унікальності моделей одягу. Показано, що використання натуральних тканин підтримує не лише моральний стан людини, але й екологію.

Проєкт демонструє, що ментальна інклюзія в моді – це важливий дизайн-підхід, який враховує, зокрема, різноманітність людського досвіду. Таким чином, доведено, що мода має значущий вплив на психологічний стан людини як споживача модного дизайн-продукту, може зменшувати напругу, допомагати в самоконтролі тощо. Окрім того, зацікавлений споживач отримує можливість демонструвати власні внутрішні переживання через одяг у такий спосіб, який особисто для нього є найбільш прийнятним.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кольченко К.О., Байда Л.Ю., Грибальський Я.В., Азін В.О. Інвалідність і суспільство: навч. – метод. посібник. 2012 р. С. 44-46.

2. Тамм А. Є. Понятійний апарат державного управління інклюзивною освітою. Теорія та практика державного управління 2(65), 2019 ХРІДУ: Харків. С.48-49.

3. Абросімова І. Д., Кизимчук О. П., Інклюзивний дизайн та його використання: навч. - метод. Посібник, КНУТД: Київ. С. 19-20.

4. Булатов В.А. Інклюзивнй дизайн: ергономічні аспекти та образно-проєтні рішення. Дисертація, 2025 р., Київ. С. 46-49.

5. Пожилов-Несміян Г.М. Удосконалення конфекціювання матеріалів на вироби людей з інвалідністю. Дисертація, 2019 КНУТД: Київ. С. 23-24.

6. Дерман Л.М. Інклюзивний дизайн у моді XXI століття: соціокультурні, етичні та художні аспекти: наукова стаття: Венеція, Італія, 2020 р. с. 141-143. https://doi.org/10.30525/978-9934-26-004-9-105.

7. Юхимчюк А.О., Пашкевич К.Л. Інклюзивність та різноманіття як соціальні контексти в творчості дизайнерів одягу: Вісник КНУТД 2024 р. Вип. 33. С. 280-282. Doi: https://doi.org/10.32782/2415-8151.2024.33.29.

8. Супрун Н.П. Адаптаційний одяг як складова універсального дизайну: Міжнародна науково-практична конференція “Актуальні проблеми сучасного дизайну”, Київ. С. 414-416.

9. Булатов В.А. Вплив аспектів загальної теорії формоутворення на досягнення доступності та рівності в інклюзивному дизайні. Теорія та практика дизайну: зб. Наук. Праць. Культура і мистецтво, 2023. Вип. 27. С. 133-141. Doi: https://doi.org/10.32782/2415-8151.2023.27.17

10. Супрун Н.П., Мархай М.А. Основні принципи виробу матеріалів доя виготовлення адаптаційного одягу. Вісник КНУТД, 2010. С. 135-137.

11. Sevda Korkmaz, Omer Ozer, Suheda Kaya, Asli Kazgan, Murad Atmaca. The correlation between color choices and impulsivity, anxiety and depression. Eur J Gen Med 2016. С. 47-48. DOI: https://doi.org/10.29333/ejgm/1592

12. Hettiarachchi A.A., Perega U/D/R/ Impact of colour on depression, anxiety and stress levels of physically disabled patients in health care facilities. Faru 2021 – 14th international research conference. С. 61-62. DOI: https://doi.org/10.31705/FARU.2021.6

13. Гучаєвський А.А. Поняття та класифікація психічних розладів у контексті кримінального правосуддя. Науковий вісник УНУ. Серія “Право”. 2025. Випуск 88: частина 3. С. 355-356. DOI https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.88.3.53.

14. Спицька Л.В. Психічні розлади особистості: Сучасний стан постановки проблеми. Нукоі записки НУ “Острозька академія”, серія “Психологія”: науковий журнал. Острог: Вид-во НаУОА, 2023. № 16. С 84-86. DOI: 10.25264/2415-7384-2023-16-84-89.

15. Реабілітаційний центр Rehab. Психічні розлади. URL: https://rehab.net.ua/psyhiatrychna-klinika/psyhichni-rozlady/ (Дата звернення 14.11.25).

16. Карпівська Р., Беляк В. Невротичні розлади під час війни та шляхи їх подолання. Вісник ЛУ. Серія “Психологічні науки”. 2024 . Випуск 19. С. 56-57. DOI https://doi.org/10.30970/PS.2024.19.8

17. Гуменюк Ю., Олексюк О., Гаркавенко Н. Психокорекція посттравматичних стресових розладів: тривожність та її подолання. Збірник наукових праць РДГУ. 2023. Випуск 20. С. 31-33 DOI https://doi.org/10.35619/praprv.v1i20.344

18. Бортнікова О.Г., Охріменко І.М., Тодорова І.С. Особливості вияву депресивних станів у різних вікових груп. Соціальні правові студії. 2021. Випуск 1 (11). С. 164-165. DOI 10.32518/2617-4162-2021-1-163-172

19. Функціональний код стійкості: MAKI про одяг із функцією та інклюзивність у моді: веб-сайт. URL: https://harpersbazaar.com.ua/lifestyle/interview/funktsionalnyykodstiykosti-maki-pro-odyah-iz-funktsiyeyu-ta-inklyuzyvnist-u modi/utm_source=chatgpt.com. (Дата звернення 05.07.25).

20. Функціональний код стійкості: Juliya Kros про одяг із функцією та інклюзивність у моді: веб-сайт. URL: https://harpersbazaar.com.ua/lifestyle/interview/funktsionalnyy-kod-stiykosti-juliya-kros-pro-odyah-iz-funktsiyeyu-ta-inklyuzyvnist-u-modi/?utm_source=chatgpt.com. (Дата звернення 05.07.25).

21. Офіційний сайт бренду: Lady DI atelier — перше інклюзивне ательє в Україні URL: https://ladydiatelier.com/about. (Дата звернення 15.10.25)

22. Офіційний сайт бренду: Rebirth Garments. URL: https://rebirthgarments.com/ (Дата звернення 17.10.25)

23. Офіційний сайт бренду: Fashion meets Function. URL: https://izadaptive.com/srsltid=AfmBOoqjbrWSDpgKJ5v6CaB__tCo6IZfyWcRoAMnJv82ZddlvPSgMr9_(Дата звернення 02.11.25).

24. Єрмоленко А. 8 ключових трендів сезону весна-літо — 2026 з подіумів Ukrainian Fashion Week, які характеризують перспективу моди на наступні місяці. URL: https://harpersbazaar.com.ua/fashion/trends/8-klyuchovykh-trendiv-sezonu-vesna-lito-2026-z-podiumiv-ukrainian-fashion-week-yaki-kharakteryzuyut-perspektyvu-mody-na-nastupni-misyatsi/ (Дата звернення 01.11.25).

25. Семенченко О. 12 головних модних тенденцій сезону осінь-зима 2025/2026 URL: https://vogue.ua/article/fashion/tendencii/12-golovnih-modnih-tendenciy-sezonu-osin-zima-2025-2026-58715.html (Дата звернення 01.11.25).

26. Fashion United. Spring/Summer 2026 Trend Report: Navigating a Season of Reorientation and Mindful Expression. URL: https://fashionunited.com/news/fashion/spring-summer-2026-trend-report-

navigating-a-season-of-reorientation-and-mindful-expression/2025060566413
(Дата зверенення 02.11025)

27. Тиждень моди в Парижі: 8 головних трендів сезону весна - літо 2026. URL: https://vogue.ua/article/fashion/tendencii/tizhden-modi-v-parizhi-8-golovnih-trendiv-sezonu-vesna-lito-2026-61137.html (Дата звернення 02.11.25).

28. Pantone представив палітру весна-літо 2026 URL: https://trademaster.ua/news/37097 (Дата звернення 02.11.25)

ІЛЮСТРАТИВНІ ДОДАТКИ

Додаток А

Рис. 1 Перші згадки про колісний транспорт

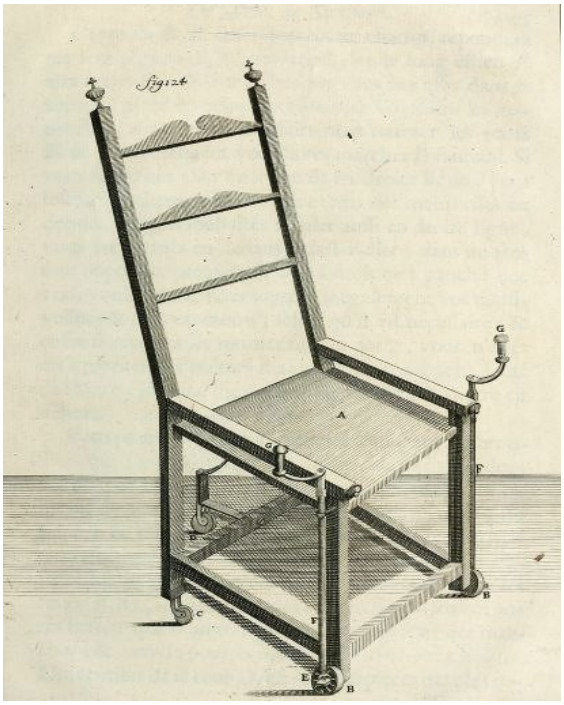

Рис. 2 Стілець на колесах

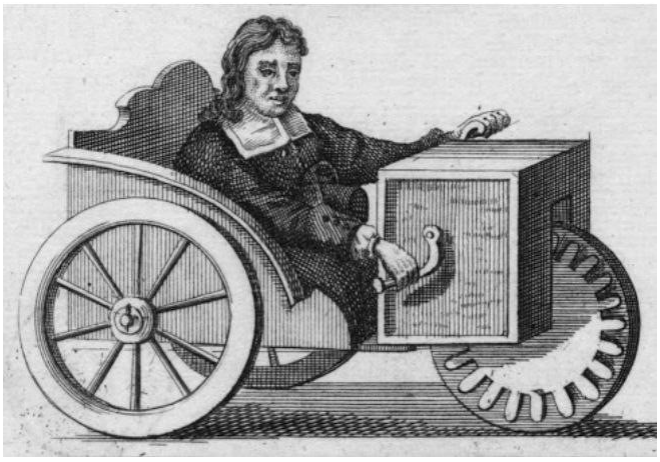

Рис.3 Самохідне крісло

Додаток Б

Рис. 1 Еймі Маллінз

Рис. 2 Бренд одягу Ester Manas

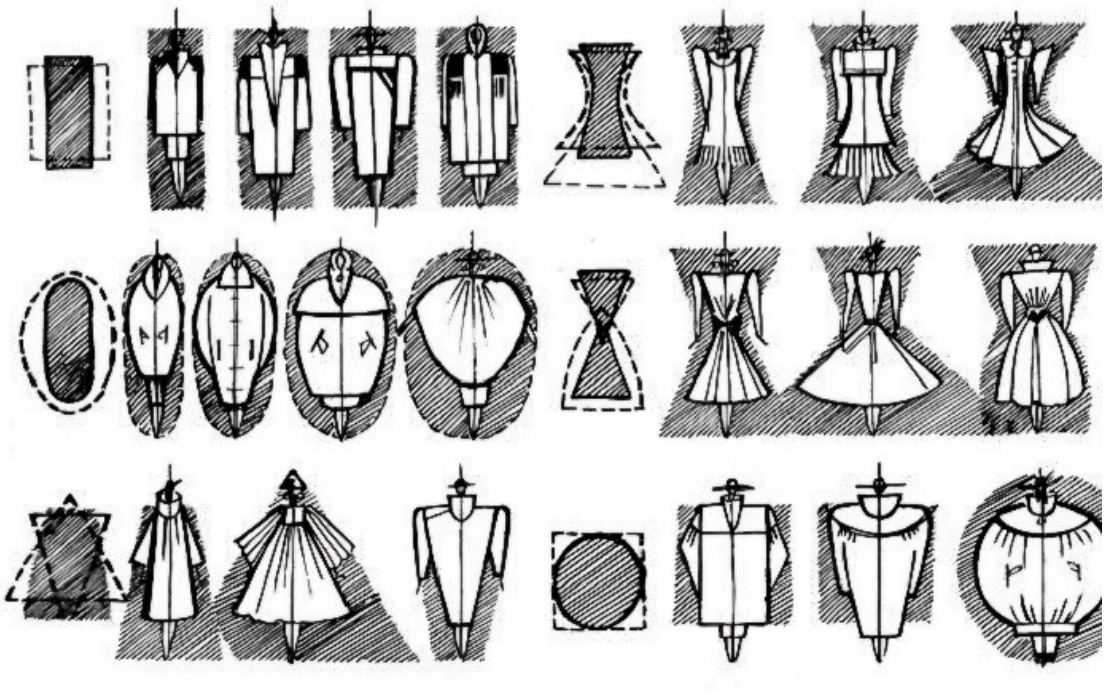

Рис. 3 Основні типи формоутворення

Звіт подібності

Метадані

Назва організації
Kharkiv State Academy of Design and Fine Arts
Заголовок
КДІМ_КОНОПЛЕНКО_Альона_кваліф_робота_магістра_2025
Автор Науковий керівник / Експерт
А. КОНОПЛЕНКОО.М. Лагода
підрозділ
KSADA

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

4.35% 4.35% КП 1

0.00% 0.00% КП 2

1.14% 1.14% КЦ

25
Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

6737
Кількість слів

52527
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		2
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	14
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	16

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	Магістерська.Локтіонова_2024 [redacted] 12/11/2024 Kharkiv State Academy of Design and Fine Arts (KSADA)	20 0.30 %
2	Магістерська.Локтіонова_2024 [redacted] 12/11/2024 Kharkiv State Academy of Design and Fine Arts (KSADA)	20 0.30 %

3	Магістерська.Локтіонова_2024 [redacted] 12/11/2024 Kharkiv State Academy of Design and Fine Arts (KSADA)	20 0.30 %
4	https://journals.oa.edu.ua/Psychology/article/view/3789/3435	18 0.27 %
5	http://ir.polissiauniver.edu.ua/bitstream/123456789/10897/1/Revunets_HA_KR_281_2020.pdf	18 0.27 %
6	Магістерська.Локтіонова_2024 [redacted] 12/11/2024 Kharkiv State Academy of Design and Fine Arts (KSADA)	18 0.27 %
7	Магістерська.Локтіонова_2024 [redacted] 12/11/2024 Kharkiv State Academy of Design and Fine Arts (KSADA)	17 0.25 %
8	Магістерська.Локтіонова_2024 [redacted] 12/11/2024 Kharkiv State Academy of Design and Fine Arts (KSADA)	16 0.24 %
9	Магістерська.Локтіонова_2024 [redacted] 12/11/2024 Kharkiv State Academy of Design and Fine Arts (KSADA)	16 0.24 %
10	Магістерська.Локтіонова_2024 [redacted] 12/11/2024 Kharkiv State Academy of Design and Fine Arts (KSADA)	15 0.22 %

з бази даних RefBooks (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з домашньої бази даних (2.91 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	Магістерська.Локтіонова_2024 [redacted] 12/11/2024 Kharkiv State Academy of Design and Fine Arts (KSADA)	196 (14) 2.91 %

з програми обміну базами даних (0.07 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
2	Sabitova Elnarə məqalə [redacted] 5/29/2024 Azerbaijan Sports Academy (Azerbaijan State Academy of Physical Culture and Sport)	5 (1) 0.07 %

з Інтернету (1.37 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ДЖЕРЕЛО URL	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
3	https://journals.oa.edu.ua/Psychology/article/view/3789/3435	24 (2) 0.36 %
4	http://ir.polissiauniver.edu.ua/bitstream/123456789/10897/1/Revunets_HA_KR_281_2020.pdf	18 (1) 0.27 %
5	https://uacademic.info/en/document/0825U001333	12 (2) 0.18 %
6	https://repository.sspu.edu.ua/items/b7cbb6ca-9c6b-45b0-854d-f74b29ea70c9	11 (1) 0.16 %
7	https://dspace.dsau.dp.ua/bitstream/123456789/9634/1/%D0%86%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%20%D0%9A.%20%D0%A1..pdf	11 (1) 0.16 %

8	https://ir.nmu.org.ua/bitstream/handle/123456789/167661/%D0%91%D0%B0%D0%BA124_%D0%A1%D0%BC%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%90%D1%80%D1%82%D0%B5%D0%BC%282024%29.pdf?sequence=1	9 (1) 0.13 %
9	https://cyberleninka.ru/article/n/obosnovanie-i-optimizatsiya-parametrov-solntsezaschitnyh-perekrytiy-ustroystv-zaschischennogo-grunta	7 (1) 0.10 %

Список прийнятих фрагментів (немає прийнятих фрагментів)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗМІСТ	КІЛЬКІСТЬ ОДНАКОВИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)